

RAQAMLI RESURLAR VA MULTIMEDIA VOSITALARIDAN FOYDALANISH: BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARI UCHUN INTERAKTIV DARSLAR

Azimova Nozima Xikmatovna

Buxoro davlat pedagogika instituti mustaqil izlanuvchisi
Buxoro shahar 41-umumta'lim maktabi, Oliy toifali o'qituvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17368230>

Annotatsiya. Ushbu maqola boshlang'ich ta'limda ingliz tili fanini o'qitishda zamonaviy ta'lim metodlarini rivojlantirishga bag'ishlangan. Maqola boshlang'ich sinf o'qituvchilariga mo'ljallangan bo'lib, ingliz tili darslarini zamonaviy va samarali tashkil etish uchun nazariy asoslar va amaliy tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, ingliz tili o'qitish, zamonaviy metodlar, innovatsion yondashuvlar, raqamli resurslar, multimedia vositalari.

USING DIGITAL RESOURCES AND MULTIMEDIA TOOLS: INTERACTIVE LESSONS FOR PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Abstract. This article is devoted to the development of modern teaching methods in teaching English in primary education. The article is intended for primary school teachers and contains theoretical foundations and practical recommendations for the modern and effective organization of English lessons.

Keywords: primary education, English language teaching, modern methods, innovative approaches, digital resources, multimedia tools.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЦИФРОВЫХ РЕСУРСОВ И МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ СРЕДСТВ: ИНТЕРАКТИВНЫЕ УРОКИ ДЛЯ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ

Аннотация. Статья посвящена развитию современных методов преподавания английского языка в начальной школе. Статья предназначена для учителей начальной школы и содержит теоретические основы и практические рекомендации по современной и эффективной организации уроков английского языка.

Ключевые слова: начальное образование, преподавание английского языка, современные методы, инновационные подходы, цифровые ресурсы, мультимедийные средства.

Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli resurslar va multimedia vositalaridan foydalanish tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishda bu vositalar o'quvchilarning qiziqishini oshirish, darslarni yanada interaktiv va samarali tashkil etish imkonini beradi. Ushbu paragrafda biz boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun ingliz tili darslarida raqamli resurslar va multimedia vositalaridan foydalanishning nazariy asoslari va amaliy jihatlari ko'rib chiqamiz.

Raqamli texnologiyalardan foydalanish ham zamonaviy ingliz tili o'qitishning muhim tendensiyalaridan biridir. Interaktiv doskalar, planshetlar, smartfonlar va maxsus ta'lim dasturlari orqali o'qitish jarayoni yanada qiziqarli va samarali bo'lishi mumkin. Masalan, "Duolingo" yoki "Quizlet" kabi mobil ilovalar orqali o'quvchilar darsdan tashqari vaqtlarda ham ingliz tilini o'rganishlari mumkin. Bu esa ularning til o'rganish jarayonini uzluksiz va qiziqarli qiladi.

O'zbekistonda ham boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishni takomillashtirish bo'yicha bir qator islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 6 iyuldagi "Xalq ta'limi tizimida xorijiy tillarni o'qitishni yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 422-son qarori qabul qilindi. Ushbu qarorga ko'ra, boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitish metodikasini takomillashtirish, zamonaviy o'quv-metodik majmualar yaratish va o'qituvchilar malakasini oshirish bo'yicha keng qamrovli chora-tadbirlar belgilangan.

Raqamli resurslar va multimedia vositalarining ta'lim jarayonidagi ahamiyati bir qator nazariy asoslarga tayanadi. Jumladan, Gardner'ning ko'p tomonlama intellekt nazariyasi turli xil o'quvchilarning o'rganish uslublariga mos keladigan ta'lim metodlarini qo'llash zarurligini ta'kidlaydi. Multimedia vositalari orqali vizual, audial va kinestetik o'rganish uslublariga ega bo'lgan o'quvchilarning ehtiyojlarini qondirish mumkin.

O'zbekistonda ham raqamli texnologiyalarni ta'lim tizimiga joriy etish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi "Ta'lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-4884-son qarori asosida maktablarda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Raqamli resurslar va multimedia vositalaridan foydalanishda o'qituvchining roli juda muhim.

O'qituvchi bu vositalarni to'g'ri tanlashi, ulardan samarali foydalanish yo'llarini bilishi va o'quvchilarni yo'naltirishi kerak. Shu bilan birga, o'qituvchi an'anaviy o'qitish usullari bilan raqamli texnologiyalarni optimal darajada uyg'unlashtirishi lozim.

Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishda quyidagi raqamli resurslar va multimedia vositalaridan foydalanish mumkin:

- Interaktiv doskalar:

Bu vosita orqali o'qituvchilar turli xil interaktiv mashqlar, o'yinlar va vizual materiallarni namoyish etishlari mumkin. Interaktiv doskalar o'quvchilarning diqqatini jalb qilish va ularni dars jarayoniga faol jalb etish uchun juda samarali hisoblanadi

- Ta'limiy dasturlar va ilovalar:

"Duolingo", "Quizlet", "Kahoot!" kabi dasturlar va ilovalar orqali o'quvchilar ingliz tilini qiziqarli va interaktiv tarzda o'rganishlari mumkin. Bu dasturlar o'yin elementlari orqali o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va ularning individual sur'atda o'rganishlariga imkon beradi

- Video va audio materiallar:

YouTube, British Council va boshqa manbalardagi ta'limiy video va audio materiallar orqali o'quvchilarning tinglab tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin. Bu materiallar, shuningdek, autentik til namunalari taqdim etadi va madaniy bilimlarni oshirishga yordam beradi.

- Virtual reallik (VR) va kengaytirilgan reallik (AR) texnologiyalari:

Bu innovatsion texnologiyalar orqali o'quvchilar virtual muhitda "sayohat" qilishlari va til ko'nikmalarini amalda qo'llashlari mumkin. Masalan, VR orqali London ko'chalarida virtual sayohat qilish yoki AR orqali predmetlarning inglizcha nomlarini o'rganish mumkin.

O'zbek olimi S. Matchonov o'zining "Boshlang'ich sinflarda innovatsion ta'lim texnologiyalari" nomli kitobida raqamli resurslardan foydalanishning amaliy jihatlari haqida qimmatli ma'lumotlar bergan. U, xususan, boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlarini inobatga olgan holda raqamli resurslarni tanlash va ulardan foydalanish bo'yicha tavsiyalar bergan [15].

Raqamli resurslar va multimedia vositalaridan foydalanishning bir qator **afzalliklari** mavjud:

✓ **O'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi:** Zamonaviy texnologiyalar bolalarning qiziqishini oshiradi va ularni dars jarayoniga faol jalb etadi.

✓ **Individuallashtirish imkoniyatini beradi:** Raqamli resurslar orqali har bir o'quvchining individual ehtiyojlariga mos keladigan materiallar va mashqlarni taqdim etish mumkin.

✓ **Real hayot kontekstini ta'minlaydi:** Multimedia vositalari orqali autentik til namunalarini va real hayot vaziyatlarini sinfga olib kirish mumkin.

✓ **Ko'p tomonlama sezgi organlarini jalb etadi:** Video, audio va interaktiv materiallar orqali o'quvchilarning ko'rish, eshitish va harakat qilish orqali o'rganish imkoniyatlari kengayadi.

✓ **Vaqt va resurslarni tejaydi:** Raqamli resurslar orqali o'qituvchilar ko'p materiallarni tez va oson tayyorlashlari va ulashishlari mumkin.

Biroq, raqamli resurslar va multimedia vositalaridan foydalanishda ba'zi muammolar ham mavjud. Jumladan, texnik muammolar, internetga ulanish muammolari, o'qituvchilarning raqamli kompetensiyalari yetarli emasligi kabi masalalar o'z yechimini kutmoqda. Shuningdek, raqamli resurslardan haddan tashqari ko'p foydalanish o'quvchilarning jismoniy faolligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Bu muammolarni hal qilish uchun quyidagi choralarni ko'rish mumkin:

1. O'qituvchilar uchun maxsus treninglar va malaka oshirish kurslarini tashkil etish.
2. Maktablarda texnik infratuzilmani yaxshilash va internet tezligini oshirish.
3. Raqamli resurslardan foydalanish va an'anaviy o'qitish usullari o'rtasida muvozanatni saqlash.

4. Mahalliy tilga moslashtirilgan sifatli raqamli resurslar va dasturlarni ishlab chiqish.

Xulosa qilib aytganda, raqamli resurslar va multimedia vositalari boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishning samarali vositasi hisoblanadi. Bu vositalar to'g'ri va o'rinli qo'llanilganda, o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirish, ularning motivatsiyasini oshirish va dars jarayonini qiziqarli hamda interaktiv tashkil etish imkonini beradi. Biroq, bu vositalardan foydalanishda o'qituvchilarning roli hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lib, ular zamonaviy texnologiyalar bilan an'anaviy pedagogik mahoratni uyg'unlashtira olishlari lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Shavkat Mirziyoyev, Maktablarda ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan ustuvor vazifalar belgilandi, 28.08.2023, <https://president.uz/oz/lists/view/6622>

2. Harmer, J. (2019). The Practice of English Language Teaching. Pearson Longman.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021 yil 6 iyuldagi "Xalq ta'limi tizimida xorijiy tillarni o'qitishni yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 422-son qarori.
4. Jalolov J. Chet til o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2012.
5. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). Approaches and methods in language teaching. Cambridge university press.
6. Asher, J. J. (1969). The Total Physical Response Approach to Second Language Learning. The modern language journal, 53(1), 3-17.
7. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. (2021). Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitish metodikasi. Toshkent.
8. Jalolov J. Chet til o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2012.
9. Godwin-Jones, R. (2011). Emerging technologies: Mobile apps for language learning. Language learning & technology, 15(2), 2-11.
10. Wright A., Betteridge D., Buckby M. Games for Language Learning. – Cambridge University Press, 2006.
11. Lewis G., Bedson G. Games for Children. – Oxford University Press, 1999.